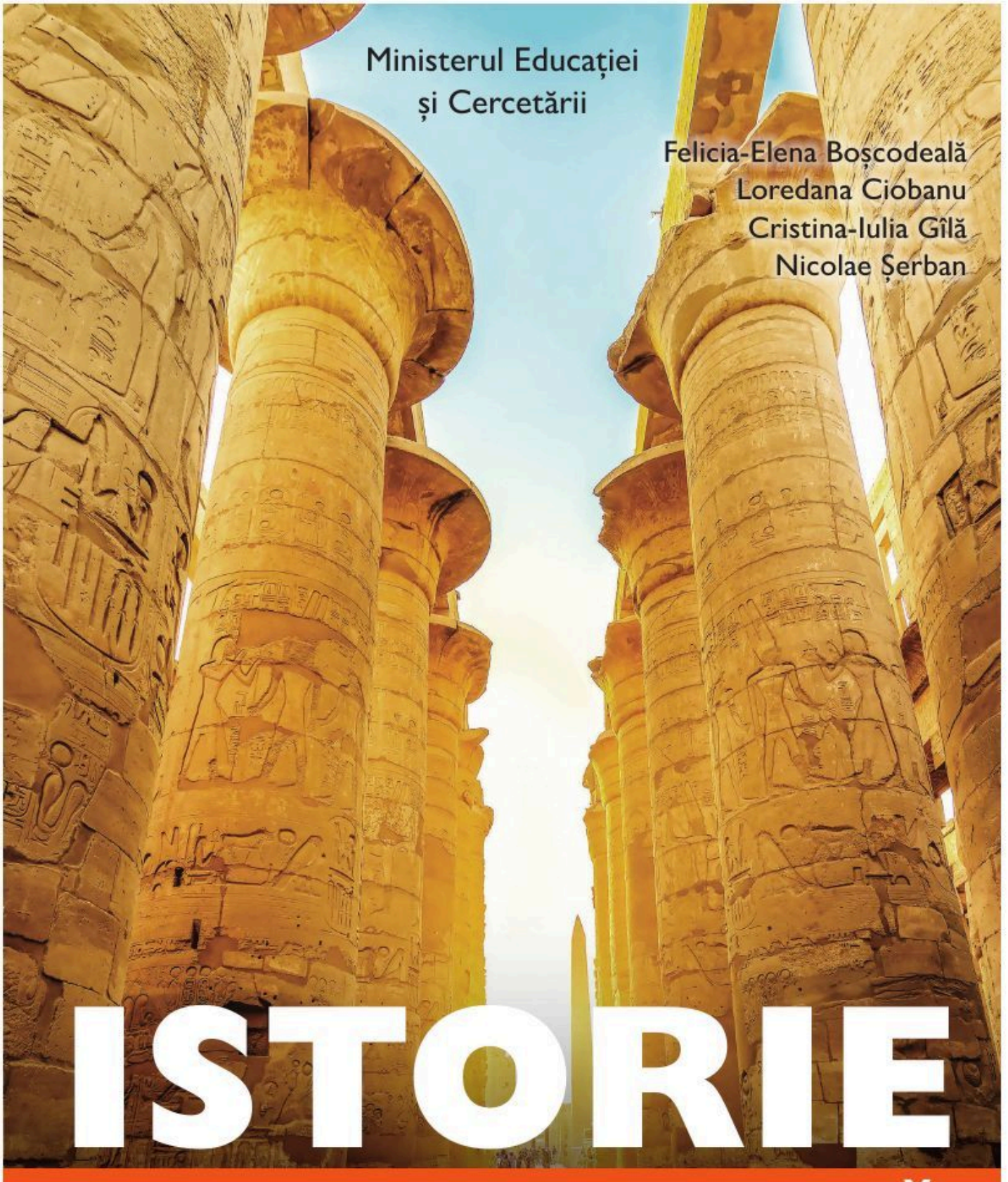

Ministerul Educației
și Cercetării

Felicia-Elena Boșcodeală
Loredana Ciobanu
Cristina-Iulia Gîlă
Nicolae Șerban

ISTORIE

ISTORIE UNIVERSALĂ

**Trunchi comun și curriculum de specialitate (TC+CS),
filiera teoretică, profilul umanist,
specializarea filologie – clasa a IX-a**

Booklet

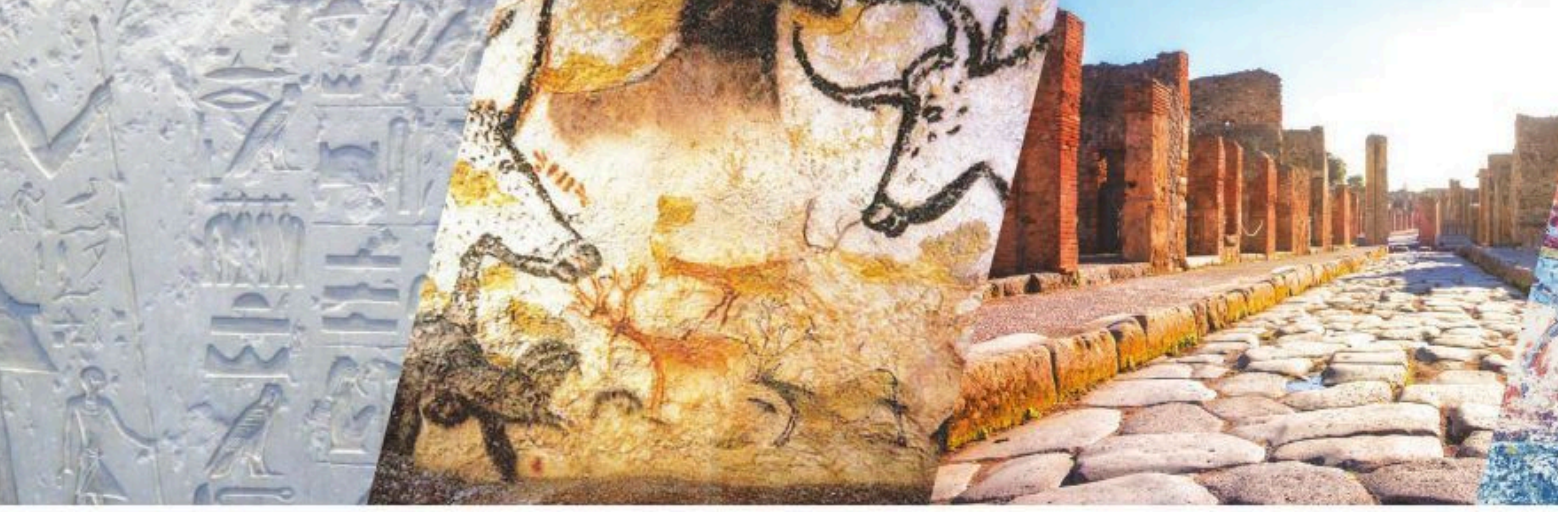

CUPRINS

Competențe generale și specifice 6
Ghid de utilizare a manualului digital 7
Recapitulare inițială 9
Evaluare inițială 11

UNITATEA 1
Laboratorul istoriei 12

1.1. Timp, spațiu istoric, concepte 14
Investigație 15
1.2. Surse istorice 16
Recapitulare 18
Proiect 18
Investigație 18
Evaluare 19

UNITATEA 2
Zorii civilizației 20

2.1. Repere ale Preistoriei 22
Proiect 24
Studiu de caz: Arta preistorică 25
Investigație 26
Proiect 27
2.2. Mesopotamia și Egiptul antic. Structuri politice, societate și economie 28
Proiect 31
2.3. Cultura Orientului antic 32
Dezbatere 35
Recapitulare 36
Evaluare 37

UNITATEA 3
Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană 38

3.1. Colonizarea greacă. *Polisul* și formele de guvernare – Atena și Sparta 40
3.2. Grecii între alianțe și războaie. Alexandru Macedon 43
Fișă de portofoliu 45
3.3. Roma antică de la Regalitate la Imperiu 46
Proiect 50
3.4. Modele culturale în lumea greco-romană 51
Proiect 54
Studiu de caz: Teatrul grec 55
Studiu de caz: Arta oratoriei 57
Recapitulare 59
Evaluare 61

UNITATEA 4
Geneza lumii medievale 62

4.1. Impactul marilor migrații. Europa Apuseană, de la regatele germanice la Carol cel Mare 64
4.2. Imperiul Bizantin: instituții, religie și cultură 67
Proiect 69
Studiu de caz: Evoluția ideii imperiale 70
Proiect 71
4.3. Islamul și expansiunea arabă 72
Recapitulare 75
Evaluare 77

UNITATEA 5

Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală 78

5.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană 80

Studiu de caz: Veneția, de la republică, la mare putere maritimă 83

5.2. Biserica în Evul Mediu 85

Proiect 87

5.3. Cruciadele. Ciocnirea civilizațiilor 88

Proiect 92

5.4 Timpul catedralelor. Cultura Europei medievale 93

5.5. Evoluții politice: centralizarea statală 97

Proiect 100

5.6. Declinul Evului Mediu: războaie, foamete, epidemii 101

Proiect 104

Recapitulare 105

Evaluare 107

UNITATEA 6

Lumea în mișcare. Tranziția spre Modernitate 108

6.1. Cursa pentru mirodenii. Marile descoperiri geografice 110

6.2. *Omul – măsura tuturor lucrurilor.* Umanismul și Renașterea 113

Proiect 115

Studiu de caz: Florența și familia de' Medici 116

6.3. Reforma religioasă și impactul ei asupra Europei 119

6.4. *Statul sunt Eu!* Absolutismul monarhic 124

Proiect 128

Proiect de grup 129

Recapitulare 130

Evaluare 133

RECAPITULARE FINALĂ 134

EVALUARE FINALĂ 137

DEZBATERE ACADEMICĂ 139

METODE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU 140

BIBLIOGRAFIE 141

ANEXA 1 142

ANEXA 2 143

ANEXA 3 144

Ruinele Castelului Pennard, Gower, Țara Galilor

ȘTIAI CĂ...?

› Complexul preistoric Stonehenge a fost construit în urmă cu aproximativ 5000 de ani, pe câmpia din Salisbury, în Regatul Unit.

› Cercetătorii susțin că scopul ridicării edificiului a fost acela de a determina cu precizie diferite perioade de timp și evenimente precum succesiunea anotimpurilor, echinocțiile și solstițiile.

› Cadranul solar a fost unul dintre cele mai vechi instrumente de măsurare a timpului, care arăta ora cu ajutorul umbrei unui obiect (numit gnomon), proiectată de Soare pe o suprafață gradată.

› În calendarul egiptean, anul nou era marcat în jurul datei de 19 iulie, când apărea steaua Sirius.

Calendar egiptean antic, gravat pe peretele de piatră al Templului Karnak, din Luxor, Egipt

1.1. Timp, spațiu istoric, concepte

Descopăr

Privește cu atenție imaginile și discută cu profesorul despre ambiția omului încă din cele mai vechi timpuri de a măsura și înregistra trecerea timpului.

Wiki commons CC BY-SA 3.0

Ceasul mecanic al catedralei din Salisbury, Regatul Unit, pus în funcțiune la 1386, considerat cel mai vechi din Europa

Cadran solar antic, expus la Muzeul Palatului (Orașul interzis), Beijing, China

Ceasul Astronomic din Praga, Cehia, o adevărată bijuterie tehnologică, a fost inaugurat în anul 1410

Învăț

Istoria este știința care studiază trecutul umanității prin raportarea permanentă la **timp** și **spațiu**, două coordonate esențiale pentru înțelegerea faptelor istorice. Evenimentele nu pot fi cercetate izolat, ci doar într-o **cronologie** clară și într-un **spațiu istoric** bine definit.

Cronologia permite ordonarea evenimentelor în succesiune temporală, evidențiind legătura dintre trecut, prezent și viitor. Prin stabilirea datelor și delimitarea **perioadelor istorice**, cercetătorii și istoricii pot urmări evoluția societății și pot înțelege mai bine **procesele istorice**, adică transformările lente și complexe care se desfășoară pe termen lung (timp de mai multe generații), precum formarea statelor, evoluția instituțiilor sau schimbările sociale și economice.

Principalele epoci istorice supuse studiului istoric sunt: **Preistoria, Antichitatea, Evul Mediu, Epoca Modernă** și **Epoca Contemporană**. Popoarele din Orientul antic și din Europa au măsurat timpul în mod diferit, iar numărarea anilor începea de la un eveniment considerat definitoriu pentru fiecare civilizație în parte, numit eră. Multe popoare considerau că începutul istoriei era legat fie de momentul creării universului, fie de o perioadă cu o anumită specificitate social-politică sau religioasă.

Spațiul istoric reprezintă cadrul geografic în care se desfășoară evenimentele. Relieful, clima, resursele naturale sau localizarea fizică într-un context geopolitic influențează evoluția unei societăți. În strânsă legătură cu acesta se află **spațiul cultural sau de civilizație**, care reflectă ansamblul de valori, tradiții și credințe al unei comunități. De exemplu, civilizațiile antice s-au dezvoltat cu predilecție în jurul marilor fluvii, unde condițiile naturale au favorizat agricultura, economia și organizarea socială, politică și militară.

Spațiul cultural reprezintă cadrul în care o comunitate umană își dezvoltă valorile, tradițiile, credințele, limba, arta și modul de viață specifice. Acesta se formează în timp, prin experiențe istorice comune, și depășește adesea granițele politice. Spațiul de civilizație reflectă identitatea unui popor și influențează relațiile dintre societăți, contribuind la diversitatea culturală a lumii.

Un element fundamental al analizei istorice este **cauzalitatea**, care presupune identificarea cauzelor și consecințelor evenimentelor. Niciun fapt istoric nu apare întâmplător; el este rezultatul unor factori politici, economici, sociali sau culturali și, la rândul său, produce efecte pe termen scurt sau lung.

Multiperspectivitatea în istorie înseamnă analizarea aceluiași eveniment din mai multe puncte de vedere, aparținând unor grupuri, state, culturi sau metode de cercetare diferite. Această abordare contribuie la o înțelegere completă și nuanțată a trecutului. În acest proces sunt analizate și interpretate dovezile rezultate dintr-o serie de surse primare și secundare. Totodată, istoricul trebuie să urmărească **obiectivitatea**, analizând sursele în mod critic. Utilizarea cronologiei, a proceselor istorice, a cauzalității, multiperspectivității și obiectivității permite o interpretare corectă și echilibrată a evoluției societății umane.

Multiperspectivitatea ne permite să ne punem în locul altor persoane, să vedem lumea prin perspectiva lor și să manifestăm empatie, încurajând totodată gândirea critică și toleranța față de opiniile diferite.

În concluzie, timpul și spațiul sunt repere indispensabile și esențiale în studierea aplicată și aprofundată a istoriei.

Aplic

I. Precizează secolul în care se integrează următoarele date:

a. 82 î.H. _____ c. 476 d.H. _____

b. 753 î.H. _____ d. 1453 _____

II. Realizează o axă cronologică, în format digital (folosind PowerPoint sau Canva) pe care să plasezi perioadele istorice următoare: Preistorie, Antichitate, Ev Mediu, Epocă Modernă și Epocă Contemporană.

III. Citește cu atenție sursa și rezolvă cerințele.

„După descoperirea cultivării pământului și a posibilităților de a supraviețui astfel, cele mai vechi populații s-au stabilit de-a lungul marilor fluvii, unde datorită abundenței apei și climei calde și temperate, vegetația era suficient de bogată, iar cultivarea plantelor nu întâmpina obstacole naturale. Din acest motiv, istoricii vorbesc despre civilizații fluviale [...]. Multe sate apărute pe malurile fluviilor s-au transformat în orașe; orașele, unite de interese comune, s-au organizat apoi în diferite entități statale". (adaptare după Atlas istoric ilustrat al lumii)

1. Pornind de la sursa dată, motivează de ce populațiile vechi au ales să se stabilească în apropierea fluviilor?
2. Care este legătura dintre agricultură și apariția statelor în Antichitate?
3. Scrie o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

Investigație

Formați echipe de câte trei elevi. Documentați-vă online sau la bibliotecă și realizați în aplicația Canva sau în Google Slides o schemă a datării evenimentelor în funcție de ere, ca în modelul de mai jos, respectând pașii. Veți urmări 2-3 evenimente istorice ca repere și le veți plasa pe axa timpului specifică fiecărei ere.

Ere universale	Evenimentul-reper	Anul de început
Alexandrină	Crearea lumii	5493 î.H.
Evreiască	Crearea lumii	3761 î.H.
Bizantină	Crearea lumii de la Adam	1 septembrie 5509 î.H.

Cum realizezi o investigație?

Pasul 1: stabilești tema;
Pasul 2: faci un plan de cercetare;
Pasul 3: respecți etapele și îndeplinești sarcinile;
Pasul 4: analizezi materialele tale și pe ale colegilor și le interpretezi;
Pasul 5: prezinți concluziile în clasă.

DICȚIONAR

cronologie = știință ajutătoare a istoriei care se ocupă cu studiul datelor istorice, cu ordinea desfășurării în timp a evenimentelor

cauzalitate = relație între două evenimente, în care un fenomen (*cauza*) determină apariția, modificarea sau dispariția unui alt fenomen (*efectul*)

civilizație = nivel de dezvoltare materială și spirituală al unui popor, al unui stat, într-o perioadă istorică

context = ansamblu de împrejurări care însoțesc un eveniment, care ține de elemente specifice (timp, spațiu etc.) (dexonline.ro)

REȚIN

Istoria este știința care studiază trecutul umanității prin raportarea la timp și spațiu. Timpul istoric este împărțit în ere, epoci, milenii, secole, decenii, ani. Cronologia este acea știință auxiliară care ne ajută să înțelegem evenimentele istorice și ordinea în care s-au petrecut. Istoria este împărțită în epoci istorice, iar măsurarea timpului diferă de la un popor la altul, în funcție de eră. Spațiul istoric și cel cultural influențează evoluția societăților și identitatea acestora. Analiza istorică se bazează pe cauzalitate, multiperspectivitate și obiectivitate, contribuind la o înțelegere corectă și echilibrată a trecutului.

1.2. Surse istorice

Descopăr

Observă imaginile și diferitele tipuri de surse istorice. Discută cu profesorul și formulează o opinie referitoare la importanța analizării atente a surselor în studierea istoriei.

Inscripție egipteană străveche, expusă la Muzeul Luvru, din Paris

Psaltirea, document occidental de secol XVI

Monedă din Macedonia antică, din secolul IV î.H. reprezentându-l pe Filip al II-lea

ȘTIAI CĂ...?

› Potrivit filozofului francez Cornelius Castoriadis (n. 1922 – m. 1997), istoria se ocupă cu „înregistrarea, cercetarea și reflexiunea critică asupra trecutului".

Învăț

Încă din vremuri îndepărtate, oamenii au fost preocupați să descopere și să cerceteze modul de viață și realizările înaintașilor pentru a găsi legături identitare, informații privind dezvoltarea societății și semnificații culturale. Termenul din limba română „istorie" provine din grecescul „historia" (ιστορία) și se referă la știința care studiază, cercetează și relatează date despre dezvoltarea unui popor, a unei societăți sau a unei culturi.

Istoricul grec **Herodot**, supranumit „părintele istoriei", care a trăit în secolul V î.H., spunea în lucrarea sa, *Histories apodexis*, că rolul istoriei este de a descrie fapte din trecut pentru a nu le da uitării și pentru a ajuta la identificarea cauzelor care au dus la producerea lor. De aceea, de-a lungul timpului, cronicarii sau istoricii au fost preocupați să noteze fapte demne de atenție în **„anale"** sau în **„cronici"**. Istoria este despre cunoașterea trecutului uman, iar pentru a reconstitui evenimentele și modul de viață al oamenilor din diferite epoci, cercetătorii se bazează pe **surse istorice.** Acestea reprezintă urme lăsate de oameni.

1. Categorii de surse istorice. În funcție de natura lor, sursele istorice pot fi:

Surse	Trăsături / Definiții	Exemple
nescrise	oferă informații despre activitățile economice și culturale ale unei societăți	surse arheologice, obiecte, clădiri, unelte, arme sau opere de artă
scrise	modalități de a cunoaște evenimentele politice și sociale ale unei epoci	documente oficiale, cronici, anale, inscripții, scrisori sau tratate, alianțe, ordine etc.
orale	păstrate și transmise prin viu grai	legende, tradiții, dar și mărturii ale celor care au trăit evenimentele
primare	elaborate în perioada în care s-au petrecut evenimentele	
secundare	interpretează și analizează informațiile din sursele primare, venind cu viziuni și abordări diferite	

2. Criterii de analiză și de verificare a surselor. În orice tip de cercetare este necesară analiza documentelor de arhivă din biblioteci, muzee, instituții și descoperirea unor informații relevante pe o anumită temă. De exemplu, jurnalele și memoriile pot descrie perioade istorice sau date științifice și relata simultan povești personale.

DICȚIONAR

anale = scrieri cu caracter istoric, în care evenimentele mai importante sunt povestite an de an

cronică = scriere având caracter istoric, în care sunt trecute cronologic evenimente din viața unui popor

surse arheologice = obiecte și urme materiale din trecut, descoperite de obicei prin săpături în pământ

fapt istoric = un eveniment care a avut loc într-un timp și spațiu determinate

proces istoric = serie de evenimente legate între ele care produc schimbări pe termen lung

Pentru a utiliza corect o sursă, istoricul aplică o analiză riguroasă, pe mai multe criterii:

- **Originea sursei** – se verifică autorul, locul și data realizării.
- **Scopul** – se stabilește de ce a fost creată sursa (pentru informare, propagandă etc.).
- **Conținutul** – se analizează informațiile din sursă și modul lor de prezentare.
- **Credibilitatea** – se evaluează dacă sursa este obiectivă sau subiectivă.
- **Contextul istoric** – se încadrează sursa în epoca sa, în contextul cultural-istoric.
- **Limitările** – se identifică elementele care lipsesc sau aspectele pe care sursa nu le clarifică.

Organizarea surselor istorice după **criteriul cronologic** înseamnă ordonarea lor în funcție de **momentul în care au fost create** sau de **perioada istorică pe care o descriu**. Aceasta ajută la înțelegerea evoluției unui fenomen, a unei societăți sau a unui eveniment în timp. Analiza critică prin înțelegerea și contextualizarea surselor este esențială pentru a evita interpretările greșite asupra trecutului.

3. Limbajul istoric. Istoria folosește un **limbaj specializat**, care ajută la descrierea proceselor și schimbărilor în timp. El include **termeni cronologici** (epocă, secol, mileniu etc.) dar și **concepte politice** (monarhie, democrație, imperiu etc.), **termeni sociali** (clasă, strat social, comunitate etc.) și noțiuni care exprimă **evoluția istorică** (cauză, consecință, continuitate etc.).

Cunoașterea surselor istorice, a modului în care acestea se analizează și a limbajului specific istoriei reprezintă pași esențiali pentru înțelegerea trecutului. Prin utilizarea corectă a acestor instrumente, putem reconstrui evenimente și putem înțelege mai bine lumea în care trăim astăzi.

Aplic

I. Citește cu atenție sursa de mai jos și rezolvă cerințele.

„Printre orașele nobile și celebre ale lumii, Londra, capitala regatului Angliei, este unul dintre cele mai renumite, având mai presus de toate bogăție, comerț extins, măreție și splendoare [...]

Conform mărturiilor cronicarilor, Londra este mai veche decât Roma: întrucât ambele își au originea în aceiași strămoși troieni, iar Londra a fost creată de Brutus înainte ca Roma să fie fondată de Romulus și Remus. De aceea, chiar și în ziua de azi, ambele orașe folosesc aceleași legi și ordonanțe antice. La fel ca Roma, Londra este împărțită în cartiere; are șerifi numiți anual în loc de consuli; are un ordin de senatori și magistrați inferiori, precum și canalizări și apeducte. Fiecare categorie de procese judecătorești, fie ele de natură deliberativă, demonstrativă sau judiciară, are locul și instanța corespunzătoare, în zile bine stabilite [...]. Cred că nu există niciun alt oraș în care să se respecte mai mult obiceiurile aprobate – în ceea ce privește frecventarea bisericilor, respectarea poruncilor lui Dumnezeu și a sărbătorilor, miluirea sărmanilor, găzduirea străinilor [...], precum și în ceea ce privește organizarea ceremoniilor funerare. [...] Singurele inconveniențe ale Londrei sunt consumul excesiv de alcool al persoanelor nechibzuite și incendiile frecvente. Mai mult, aproape toți episcopii, abații și oamenii importanți din Anglia sunt, într-un fel, cetățeni și oameni liberi ai Londrei, deoarece au case magnifice acolo, la care se retrag, cheltuind sume mari de bani, ori de câte ori sunt chemați acolo la consilii și adunări de către rege sau episcopul lor sau sunt obligați să se ducă acolo pentru propriile afaceri." (text adaptat după William Fitzstephen, „Descrierea Londrei", traducere din limba latină de John Stow, *Un studiu al Londrei;* 1598, 1603, sursa: gutenberg.org).

1. Menționează care sunt oamenii importanți din Anglia, conform sursei.
2. Precizează, potrivit sursei, două asemănări între orașele Londra și Roma.
3. Scrie o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

ȘTIAI CĂ...?

› Datorită internetului, putem vorbi și de surse istorice multimedia, precum fotografiile, înregistrările video, documentarele sau mărturiile de pe rețelele sociale, care combină textul cu sunetul și imaginea.

› Tot surse istorice sunt și referințele grafice (tabele, grafice, ilustrații), care descriu schimbări produse în plan economic sau demografic într-un anumit interval de timp.

› Hărțile istorice sunt documente de referință din punct de vedere științific, cu ajutorul cărora este posibilă reconstituirea unor teritorii acoperite astăzi de ape sau care evidențiază modificări ale frontierelor unor state.

› Conform „Studiului Introductiv" al *Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic al limbii române*, ediția 2021, se folosesc următoarele prescurtări: *î.H.* (înainte de Hristos), *î.e.n.* (înaintea erei noastre), *d.H.* (după Hristos), *e.n.* (era noastră).

› Pentru a înțelege cuvintele, noțiunile și conceptele noi, consultați dexonline.ro sau „Dicționarul explicativ al limbii române", ed. Univers Enciclopedic.

1.1. TIMP, SPAȚIU ISTORIC, CONCEPTE

Istoria studiază trecutul umanității prin raportarea la timp și spațiu, elemente esențiale pentru înțelegerea evenimentelor istorice. *Cronologia* este știința care datează și ordonează faptele în timp, stabilind succesiunea evenimentelor și facilitând analiza relațiilor de cauzalitate. Spațiul istoric și cultural influențează evoluția societăților. Studiul hărților ne permite să urmărim evoluția și modificarea hotarelor de-a lungul timpului, precum și să analizăm zonele de locuire ale popoarelor. Istoria se bazează pe cauzalitate, multiperspectivitate și analiză critică a surselor, pentru a oferi o interpretare obiectivă și echilibrată a trecutului, încurajând înțelegerea, empatia și gândirea critică.

1.2. SURSE ISTORICE

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au fost interesați să cunoască trecutul și primele civilizații. „Istoria", termen provenit din grecescul *historia*, reprezintă relatarea faptelor trecute, într-o înșiruire evenimențială cronologică, având rolul de a împiedica uitarea acestora. Procesul de cercetare a istoriei se bazează pe sursele istorice, care sunt urme lăsate de oameni și care pot fi nescrise, scrise, orale, primare și secundare. În prezent, sursele digitale, precum fotografiile, înregistrările video, documentarele sau rețelele sociale, completează resursele de studiu ale istoriei.

DETECTIV ÎN ISTORIE – PROIECT

Realizează o prezentare digitală pentru o sesiune de comunicări interșcolare cu tema „Pe urmele istoricilor antici", folosind o aplicație digitală precum Canva, Google Slides sau PowerPoint. Vei menționa în prezentare cel puțin două teme de discuție, pornind de la împărțirea surselor istorice din lecție. Vei respecta etapele de realizare de mai jos.

CE VEI FACE? Pe baza cunoștințelor acumulate și consultând surse online, vei defini conceptele istorice, vei descoperi principiile care le fundamentează și vei căuta exemple din trecut sau din zilele noastre.

DE CE VEI FACE? Pentru a descoperi, a identifica și fixa noțiunile de bază în studierea istoriei, pentru a înțelege din punct de vedere cronologic evoluția evenimentelor din istoria contemporană.

CUM VEI FACE? Vei consulta surse online ca de exemplu *enciclopediaromaniei.ro*, pentru definirea conceptelor, a epocilor și pentru informații legate de personalități istorice. Pentru informații istorice tematice, poți consulta literatura de specialitate ca de exemplu site-urile muzeelor.

CUM VEI ȘTI CĂ AI REUȘIT? Vei prezenta rezultatele proiectului în fața clasei și vei susține concluziile tale într-o dezbatere cu restul clasei.

ATENȚIE! Vei cita de fiecare dată sursa folosită în documentarea proiectului tău, menționând: autorul, publicația, site-ul, titlul articolului, anul publicării și, în cazul utilizării unor fotografii, vei preciza sursa de unde este preluată imaginea și autorul.

Investigație – Arheologia, ca știință

Realizează un eseu pe o pagină A4, cu titlul „Arheologia, ca știință", în care vei argumenta de ce activitatea de arheolog are un rol central în studierea istoriei. Vei porni de la imaginile de mai jos pentru a putea descrie complexitatea activității desfășurate pe un sit arheologic. Te vei documenta online și la biblioteca școlii cu privire la tehnicile de datare folosite de către cercetători.

Arheolog care cercetează rămășițele unei civilizații dispărute

Sit arheologic cercetat în cele mai mici detalii și inventariat

Restaurarea comorilor arhitecturale, o sarcină foarte importantă

Se acordă 10 puncte din oficiu

I. Citește enunțurile și încercuiește A, ca în model, dacă răspunsul este adevărat, sau F, dacă îl consideri fals. **20 p.**

1.	Termenul „istorie" provine din limba greacă și înseamnă relatare și cercetare.	(A)	F
2.	Hărțile istorice nu oferă informații despre modificările frontierelor statelor.	A	F
3.	Herodot considera că rolul istoriei este doar de a povesti evenimente, fără a se interesa de cauzele lor.	A	F
4.	Sursele istorice pot fi primare sau secundare, în funcție de momentul în care au fost create.	A	F
5.	Sursele orale nu mai sunt folosite în cercetarea istorică modernă.	A	F

II. Stabilește corespondența corectă între elementele celor două coloane, ca în model. **20 p.**

A	B
a. Obiectivitate	1. Unelte, arme, obiecte de podoabă, așezări
b. Surse nescrise	2. Interpretarea aceluiași eveniment din puncte de vedere diferite
c. Context istoric	3. Ansamblu de valori, tradiții și credințe al unei comunități
d. Multiperspectivitate	4. Epoca și evenimentele în care a fost creată sursa
e. Civilizație	5. Analizarea faptelor istorice fără influențe subiective sau ideologice

III. Citește cu atenție sursa de mai jos, apoi rezolvă cerințele. **15 p.**

„Herodot din Halicarnas înfățișează [...] rodul cercetărilor sale, pentru ca faptele oamenilor să nu pălească prin trecerea vremii, iar isprăvile mari și minunate săvârșite și de greci, și de barbari să nu fie date uitării; printre altele, va pomeni și pricina pentru care aceștia s-au războit între ei. [...]

Tot Herodot consemnează: «Datoria mea este să reproduc cele ce se spun, dar acestor lucruri nu sunt câtuși de puțin ținut să le dau crezare; cuvântul scris acum să-mi fie călăuză de-a lungul întregii mele lucrări».“

(adaptare după „Prefața“ și „Studiul introductiv“ de la Herodot, *Istorii*)

1. Precizează, pe baza sursei, motivul pentru care Herodot și-a consemnat cercetările.
2. Formulează, pe baza sursei, un punct de vedere referitor la atitudinea lui Herodot față de mărturiile orale.
3. Precizează două motive pentru care istoria unui popor este legată de studierea atentă a surselor orale și scrise.

IV. Elaborează, în aproximativ o pagină A4, un eseu cu titlul „Importanța urmelor trecutului în înțelegerea istoriei“. **35 p.**

Notă! *Se punctează structurarea prezentării, evidențierea relației cauză-efect, respectarea succesiunii logice și cronologice a faptelor istorice și încadrarea în limita de spațiu.*

Subiectul I	Subiectul II	Subiectul III	Subiectul IV	Din oficiu	Total
4 X 5 p. = 20 p.	4 X 5 p. = 20 p.	3 X 5 p. = 15 p.	5 X 7 p. = 35 p.	10 p.	100 p.

AUTOEVALUARE				
Parcurgând această unitate, am învățat:				
Am întâmpinat următoarele dificultăți:				
Mi-aș putea îmbunătăți performanța dacă:				
Activitatea mea ar putea fi apreciată ca:	foarte bună ◯	bună ◯	satisfăcătoare ◯	nesatisfăcătoare ◯